

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. 8. De emptione & venditione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

sententiam non teneri ad restitutionem. quia est pœna, quæ prærequirit donatoris querelam, & ingratitude probacionem.

Dicendum 5. donationem. quæ fit causa mortis, (id est cum quis ita donat, ut rem non velit absolute & irrevocabili- ter esse alterius nisi post suam mortem qualiter in testamento & codicillis fieri solet) posse ad arbitrium donantis revocari. Ita communiter Doctores: unde Apostolus dicit quod *Heb. 9. ubi testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris etc. alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus est*: & Iurisperiti communiter dicunt, *Ambulatoriam esse testantis voluntatem, usque ad supremum vita exitum*. Et tamen difficultas inter Theologos utrum testamentum sit validum in foro conscientie, si desint ei solemnitates legibus requisitæ; Omissis aliorum sententiis probabilis & in praxi tuta videtur esse illa, quam propugnant Adrian. Angel. Tabie. Sylv. Ioan. Med. Lopes, & alii quos citat & sequitur l. ess. sup. c. 19. dub. 3. quæ asserit eiusmodi testamentum in foro conscientie validum esse, & licite retineri posse id quod ex tali testamento habetur, siue titulo hæreditatis, siue legati. Ratio est, quia (ur dicitur Paragr. *Per traditionem* instit. de rerum divisione) nihil est tam conveniens naturali aequitati, quàm voluntatem domini, volentis rem suam in alium transferri, ratam haberi. Præterea testamento- rum solemnitates à legibus eo solum fine introductæ sunt, ne quid falsitatis in testamentum incur- rat, ut dicitur l. *questionem* 23. C. de fideicommissis; quare dummodo certo constet de ultima testantis voluntate, potest quis rem sibi ejus testamento relictam tura conscientie retinere.

§. VIII.

De emptione & venditione.

DVÆ sunt præcipuæ conditiones in qualibet emptio- ne & venditione observandæ, ut docet S. Th. 22. q. 57. a. 1. & seq. Prima est, ut fraus omnis & dolus ablit tã ex parte

parte venditoris quàm emptoris: ex quo sequitur, contra iustitiam esse, si quis vendat rem habentem vitium aliquod seu defectum in quantitate aut qualitate eodem pretio, quo venderetur si ejusmodi defectu & vitio careret; proindeq; peccare, qui mensuras adhibent illegitimas aut pondera dolosa, juxta illud Prov. II *Statera dolosa, abominatio est apud Dominum*: item qui mixtione aliqua res efficiunt teretiores; ut caupones aquam vino miscentes; frumentarii qui tritico miscent alia semina deteriora, sicut illi qui Amos 8 dicebant *quisquiliam frumenti vendimus*.

Vnde idem S. Doctor sup. a. 4. asserit rei, quæ venditur vitia occulta, quæ ab emptore deprehendi non possunt, quæque illius valorem notabiliter diminuunt, aut illam emptori inutilem vel incommodam reddunt, esse manifestanda. Quod etiam docuit S. Ambros. lib. 3. de off. c. 10. *In contractibus, inquit, vitia, eorum quæ veniunt prodijubentur: ac nisi intima erit venditor, quamvis in jus emptoris transcripserit, doli actione vacuantur.*

Quæ autem de venditore, hæc etiam de emptore intelligi debent; omnem scilicet fraudem ab emptione abesse debere; proindeq; contra iustitiam esse, rem aliquam pretiosam pro vili, puta gemmam pro fragmento vitri, emere ab alio, qui eius valorem ignoret: secus si in regione res parvi æstimarentur, quæ tamen alibi censerentur pretiosissimæ, puta margaritæ, gemmæ, aut alia id generis, quæ ut plurimum in Indiis & aliis distitis regionibus pro cultellis, tintinnabulis, & aliis similibus crepundiis licite permutantur.

Secunda conditio ad iustitiam emptionis & venditionis ex mente S. Doctoris necessaria, est, ut res neq; carius vendatur, neq; vilius ematur quàm illius pretium exigat. Pro cuius intelligentia observandum est duplex esse iustum pretium alicuius rei. Primum est, quod à potestate publicè taxatum est; & vocatur à Doctoribus pretium legitimum, quasi lege definitum & illud augere in vendendo, aut minuire in emendo non licet. Secundum est illud quod cõmuni hominum æstimatione determinatur, quando à publi-

publica potestate minimè taxatum est, & pretium vulgare seu commune dicitur, habetque quandam latitudinem: cum enim ex plurimorum æstimatione pendeat, qui non eodem modo de rerum valore iudicant, hinc fit quod aliqui v.g. decem nummis valere arbitrantur, alii undecim, alii verò tantum novem æstiment: unde a Doctoribus hoc vulgare & commune pretium triplex esse dicitur, infimū scilicet, medium, & summum, quod etiam rigorosum nominatur. Quamvis autem in exteriori foro actio minimè detur & qui emendo carius vel vendendo vilius non est deceptus ultra dimidium iusti pretii; in foro tamen conscientia omnis venditio, in qua iusti pretii latitudo exceditur, & omnis emptio in qua iusti pretii quantitas, non attingitur, iniusta est & divina legi contraria, ita S. Th. art. 1. ad 1. & hæc est etiam expressa doctrina S. Aug. lib. 13. de Trinitate cap. 7.

Sunt tamen duæ causæ ob quas licitum est rem pluris aliquid quando vendere quàm per se valeat. Prima est ratione officii mercandi: mercatori si quidem merces suas paulò pluris vendere licitum est, quàm ab aliis venderentur, qui non ex officio, sed ex occasione aliquid vendunt. Ita Ioan. Med. Caiet. & alii apud Less. sup. cap. 21. dub. 4. Ratio est, quia pretio aliquo æstimabile censetur, quòd mercator curas & cogitationes suas, ac omne tempus suum in mercibus illis conquirendis, conservandis, & distrahendis assidue impendit. Secunda est ratione damni emergentis, aut lucri cessantis; quando quis in solam emptoris gratiam rem aliquam vendit, quæ sibi est plurimum utilis, commoda, & etiam necessaria: quo in casu (ut dicit S. Doctor sup. a 1.) *Iustum pretium erit, ut non solum respiciatur ad rem quæ venditur, sed etiam ad damnum quod venditor ex venditione incurrit; & sic licitè poterit aliquid vendi plusquàm valeat secundum se: quod quidem iudicio viri prudentis æstimandum est.* Si verò res quæ venditur, esset maximè commoda emptori, nec venditor ex illius distractione damnū ullum aut incommodum pateretur; tunc (ut rectè monet S. Doctor sup.) *Non deberet eam supervendere; quia utilitas*
quæ

qua alteri accrescit, non est ex vendente, sed ex conditione em-
 ptoris: nullus autem debet alteri vendere id, quod non est suum.

Sunt etiam duae causae, ob quas interdum potest quis
 rem minori precio emere, quam alias valeret. Prima
 est si emptori parum utilis sit, illamque solummodo emat
 gratiam venditoris; quia tunc pretium, & valor illius ob-
 cundum communem hominum aestimationem videtur
 censeri, ut docet Lessius supra: in quo tamen cavendum est,
 ne à pauperibus aliisque, quos adigit egestas ad propriam
 suppellectilem v. g. distraendam, aliquid vilius quam pro
 sit emendo, justitia vel charitas violetur. Secunda causa
 ritur ex ratione, & modo vendendi, ut in auctionibus pu-
 blicis, in quibus sicut aliquando rerum commune pre-
 tium ex emptorum contralicitatione augetur; sic etiam
 interdum ex defectu emptorum minuitur, ut observat
 Nav. c. 23 n. 85.

Quaeres quid de quibusdam rebus censendum sit, quae
 nullum certum pretium habent, ut sunt quaedam gem-
 mae, picturae veteres, &c. an scilicet tanti eas vendere li-
 ceat, quanti vendi poterunt. Respondet Lessius sup. c. 11.
 dub. 3. quamvis Sotus & quidam alii Theologi ita fieri
 posse arbitrentur, longè tamen probabilius esse, & tutius
 in conscientia, res ejusmodi non posse licite vendi pro
 arbitrio venditoris, sed juxta aestimationem intelligenti-
 rum, aut etiam ipsius venditoris, spectatis bona fide cir-
 cumstantiis omnibus ad ipsius rei valorem facientibus.

§. IX.

De mutuo, commodato, deposito, &
 locato.

HORVM quatuor contractuum, qui frequentiores
 sunt, & ad quos ceteri aliquo pacto reduci possunt,
 notitiam hic aliquam generalem proponemus, ut
 facilius dignosci possit, quibus in casibus hoc septimum
 Decalogi præceptum, occasione illorum violenter & et-
 iam